

«Δεν αξίζουν στον επαναστάτη Πάμπλο οι αγιοποιήσεις, οι μυθοποιήσεις ή οι δαιμονοποιήσεις που του έγιναν. Μια ιστορική κριτική επανεξέταση της πορείας του Πάμπλο σε βάθος -έργο που οι τροτσκιστές του ΕΕΚ σχεδιάζουν να κάνουν ως τμήμα των εκδηλώσεων και διαλέξεων για τα 50 χρόνια της οργάνωσης που άρχισαν στα τέλη του 2013- είναι και ιστορική κριτική επανεξέταση του αιώνα που πέρασε».

Νόημα της ζωής είναι η ίδια η ζωή
Michel Pablo

Του Σάββα Μιχαήλ

Τέτοιες μέρες, πριν από 18 χρόνια, στις 17 Φεβρουαρίου 1996, ο Μιχάλης Ράπτης, γνωστότερος με το επαναστατικό του ψευδώνυμο Πάμπλο, στα 84 χρόνια του, άφηνε, από τα αγέραστα, αν και ταλαιπωρημένα από την παλιά φυματίωση, πνευμόνια του την τελευταία του πνοή. Το μακρινό ταξίδι του μέσα στον ταραγμένο 20ό αιώνα έφτανε πια στο τέλος, μαζί με τον αιώνα. Το ταξίδι ενός ιδαλγού της επανάστασης που κυνήγησε, αμετανόητος μέχρι θανάτου, το όραμα της κοινωνικής απελευθέρωσης, πέφτοντας σε χαντάκια, κάνοντας λοξοδρομήματα μέσα από τις στροφές καιρών χαλεπών, ένας ανυπότακτος επαναστάτης που φέρνει πάνω του όλα τα σημάδια, τις αντιφάσεις, τα άλυτα ιστορικά προβλήματα του 20ού αιώνα, αυτά που παραμένουν ανοιχτά κι οξυμένα μέχρι σήμερα, στον 21ο.

Η διαδρομή του Μιχάλη Ράπτη θα τον καταστήσει μυθική φιγούρα αλλά και σημείο αντιλεγόμενον μέσα στους διεθνείς επαναστατικούς κύκλους σε όλες τις ηπείρους, ιδιαίτερα μέσα στο παγκόσμιο τροτσκιστικό κίνημα και την αποικιακή επανάσταση. Ξεκίνησε από τη γενέθλια Αλεξάνδρεια το 1911. Βρίσκεται στην Αθήνα το 1928, νεαρότατος φοιτητής του Πολυτεχνείου, να μάχεται στις γραμμές της «αιρετικής» κομμουνιστικής οργάνωσης των Αρχαιομαρξιστών, η οποία σε λίγο θα αναγνωριστεί ως το ελληνικό τμήμα της Διεθνούς Αριστερής Αντιπολίτευσης του εξόριστου μπολσεβίκου ηγέτη Λέοντα Τρότσκι. Από εκεί θα αποσχιστεί με μια μικρή ομάδα συντρόφων του για να συνενωθεί, αργότερα, με την άλλη αριστερή αντιπολιτευόμενη οργάνωση, τον «Σπάρτακο» του μεγάλου μαρξιστή επαναστάτη και πρώην γραμματέα του ΚΚΕ Παντελή Πουλιόπουλου, το 1934, και να σχηματιστεί η Οργάνωση Κομμουνιστών Διεθνιστών Ελλάδας (ΟΚΔΕ).

Θα τον συλλάβει η δικτατορία Μεταξά, θα βρεθεί στην εξορία στη Φολέγανδρο, μαζί με τη συντρόφισσά του Ελλη Διοβουνιώτη κι από εκεί, το 1937, σε «υπερορία», ισόβια εξορία εκτός Ελλάδας.

Αφού μείνει για ένα διάστημα σε ελβετικό σανατόριο για να αντιμετωπιστούν οι αιμοπτύσεις του από τη φυματίωση, θα καταφύγει στο Παρίσι. Θα πάρει μέρος, μαζί με τον άλλο μεγάλο και παραγνωρισμένο επαναστάτη Γιώργο Βιτσώρη, εκπρόσωπο του επίσημου τμήματος των Ελλήνων τροτσκιστών, στο Ιδρυτικό Συνέδριο της Τετάρτης Διεθνούς το 1938.

Στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, στην κατεχόμενη Γαλλία και τη ναζιστοκρατούμενη Ευρώπη, κάτω από τις πιο ζοφερές συνθήκες άγριων διωγμών κι εξόντωσης των τροτσκιστών από όλα τα καθεστώτα και τους μηχανισμούς του φασισμού, του σταλινισμού και της συρρικνωμένης αστικής δημοκρατίας, ο Μιχάλης Ράπτης-Πάμπλο κατόρθωσε να συμβάλει σημαντικά στην ανασυγκρότηση του

γαλλικού τροτσικιστικού κινήματος και του συντονισμού των διάσπαρτων μαχόμενων δυνάμεων της Τετάρτης Διεθνούς. Αυτό το δύσκολο έργο είναι που του έδωσε το κύρος εκείνο χάρη στο οποίο, με το τέλος του πολέμου, εξελέγη και παρέμεινε για μια μακριά περίοδο γραμματέας της Διεθνούς Γραμματείας της Τετάρτης Διεθνούς (1945-1960).

Οι πολιτικές θέσεις για τη μεταπολεμική αντιφατική πραγματικότητα του Ψυχρού Πολέμου κι η «εισοδιστική» τακτική απέναντι στα Κ.Κ. που προτείνει στις αρχές της δεκαετίας του 1950 θα τον καταστήσουν πρόσωπο-κλειδί στο μεγάλο και τραυματικό σχίσμα που συγκλονίζει την πολιτικά αδύναμη Διεθνή το 1953, απαρχή μιας σειράς παραπέρα διασπάσεων κι ενοποιήσεων του κατακερματιζόμενου διεθνούς τροτσικιστικού κινήματος.

Αργότερα, ο Πάμπλο θα στραφεί και θα στρέψει το τεταρτοδιεθνιστικό κίνημα στην ανερχόμενη αντιιμπεριαλιστική επανάσταση των αποικιακών λαών κι ο ίδιος θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην Αλγερινή Επανάσταση. Αυτό θα του στοιχίσει 15 μήνες φυλακής στο Αμστερνταμ, απ' όπου θα βγει το 1961, μετά από διεθνή εκστρατεία αλληλεγγύης με επικεφαλής τον Ζαν Πολ Σαρτρ, για να βρεθεί στη συνέχεια στο Μαρόκο και το 1962-65, μετά τη νίκη της Αλγερινής Επανάστασης και μέχρι το πραξικόπημα Μπουμεντιέν, στην κυβέρνηση του φίλου του, Μπεν Μπελά, σύμβουλος σε ζητήματα οικονομικής ανασυγκρότησης και αυτοδιαχείρισης.

Απομακρυνόμενος από την Ενιαία Γραμματεία της Τετάρτης Διεθνούς, θα στρέψει τις πολιτικές, συγγραφικές και πρακτικές δραστηριότητές του σε επαφές, συνεργασίες και συμβουλές σε ηγέτες εθνικοαπελευθερωτικών κινήσεων και χωρών της Μέσης Ανατολής, της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής, στο πλάι αριστερών ηγετών, όπως ο Φιντέλ Κάστρο, ο Σαλβαντόρ Αλιέντε ή και ο Οτέλο ντε Καρβάλιο.

Στη διάρκεια της χούντας στην Ελλάδα, βοήθησε αρκετές αντιδικτατορικές κινήσεις και μετά το 1974, επιστρέφοντας στην Ελλάδα, συνδέθηκε και στήριξε τον Ανδρέα Παπανδρέου και το ΠΑΣΟΚ. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, συκοφαντήθηκε από τον πρώην πασοκικό και στη συνέχεια ακροδεξιό Δ. Μπότσαρη σαν «αρχηγός της 17 Νοέμβρη», υπόθεση που φτάνει στα δικαστήρια, σε μια πρόγευση της τρομοϋστερίας και των τρομο-δικών που θα γνωρίσουμε μια δεκαετία μετά - αλλά με αθωωτικό αποτέλεσμα στην περίπτωση Πάμπλο.

Ο Πάμπλο θα παραμείνει πολιτικά ενεργός, παρά την προχωρημένη ηλικία, μέχρι τέλους, δημοσιογραφώντας, οργανώνοντας διεθνή συνέδρια για τον Λένιν, ενάντια στο ιμπεριαλιστικό εμπάργκο στην Κούβα, τη Λιβύη και το μπαθικό Ιράκ, παίρνοντας το μέρος της σερβικής εθνικιστικής πλευράς Μιλόσεβιτς στη γιουγκοσλαβική τραγωδία, καταγγέλλοντας το ΝΑΤΟ και τη Δύση, συμμετέχοντας σε κάθε κίνημα αλληλεγγύης στα θύματα της καταστολής και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ποιος θα ξεχάσει τον 80άρη αγωνιστή μέσα στο αντίσκηνο μπροστά στα Προπύλαια να κάνει απεργία πείνας μαζί με άλλους για την απελευθέρωση του Χρήστου Ρούσου;

Δεν αξίζουν στον επαναστάτη Πάμπλο οι αγιοποιήσεις, οι μυθοποιήσεις ή οι δαιμονοποιήσεις που του έγιναν. Μια ιστορική κριτική επανεξέταση της πορείας του Πάμπλο σε βάθος - έργο που οι τροτσικιστές του ΕΕΚ σχεδιάζουν να κάνουν ως τμήμα των εκδηλώσεων και διαλέξεων για τα 50 χρόνια της οργάνωσης που άρχισαν στα τέλη του 2013- είναι και ιστορική κριτική επανεξέταση του αιώνα που πέρασε. Δεν μπορούμε να προχωρήσουμε μπροστά με ιστορική αμνησία ή άγνοια της Μεγάλης Πορείας, μέσα σε διωγμούς και συχνά μέσα στην πολιτική έρημο, εκείνων των επαναστατών κομμουνιστών, των τροτσικιστών, που πάλεψαν και παλεύουν για την ολοκλήρωση σε πλανητική κλίμακα της «εφόδου στον ουρανό» που άρχισε τον Οκτώβρη του 1917 και δεν συμβιβάστηκαν ποτέ με (άλλοτε) πανίσχυρες γραφειοκρατίες, εξουσίες και τετελεσμένα γεγονότα.